

Prevista AS

Postboks 554
3605 KONGSBERG

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo	
Saksb. L16	Kopi 30 MARS 2007
Ark: 0604-98	
Saksnr. 07/4981	Dok.nr.: 1

ARKIV

Gnr 98 bnr 1 - Muggerud - Kongsberg kommune - kulturminneregistreringer

Utviklingsavdelingen har foretatt arkeologiske registrering av det planlagte byggeområdet.

Vi viser til vedlagte rapport. Det ble funnet flere rydningsrøysler o.a. spor etter tidligere dyrkning innenfor planområdet. Dette er kulturminner som kan tilbakeføres til forhistorisk tid. Da det rådet en viss usikkerhet med henhold til datering, så ble to av rydningsrøysene snittet og det ble tatt ut daterbart materiale. Resultatet for disse foreligger ikke på nåværende tidspunkt. I tillegg ble det også under registreringen funnet to tufter og en kullmile. Kulturminnene er i all hovedsak konsentrert til den sydvestre delen av planområdet. I området nord for gårdvegen opp til Haugen ble det ikke påtruffet kulturminner. Etter utbyggers ønske ble et område tilgrensende til planområdet i nord befart uten at det her ble påtruffet kulturminner.

Vi ber om at utbygger tar kontakt med oss for å diskutere hvor eventuelt utbygging kan utføres i dette planområdet. Kulturminnevernets krav er at enkeltkulturminner ikke skal bli liggende inne i et byggeområde slik at de kan bli skadet. Målet er å bevare sammenhengende områder med kulturminner.

I forbindelse med registreringen og etterarbeid ble det totalt brukt 10 arbeidstimer. Det ble også tatt ut en C-14 prøve. Faktura på kr 13100,- (10 timer à kr 600,- + 3100) vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Inger Liv Gøyttil Lund
kulturvernleder

Kjell Erik Sønsterud
arkeolog

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Vår dato
28.03.2007

Vår referanse
03/01301-80

Vedlegg:

1 Arkeologisk rapport

Kopi til:

Kongsberg kommune

Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Riksantikvaren

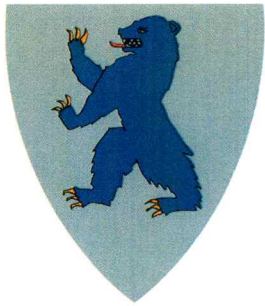
Postboks 115, 3602 KONGSBERG

Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO

Postboks 8196 Dep, 0034 OSLO

Lisbeth Kaas Ambrosen   Utviklingsavdelingen

Vedlegg: 1 / Tilhører
Sak: 07/4381-1

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

KULTURHISTORISK REGISTRERING

Kongsberg kommune Muggerud

GBNR.: 98/1

SAKSNR: 03/1301

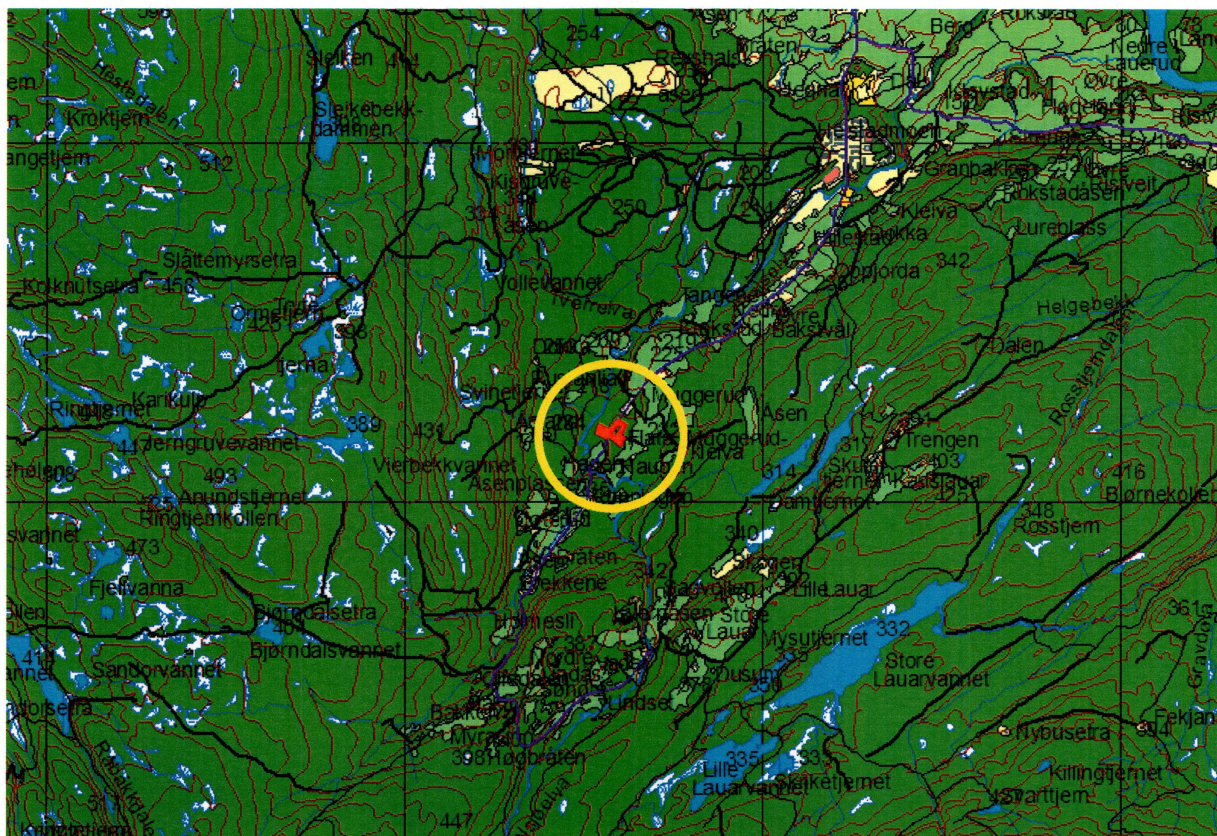

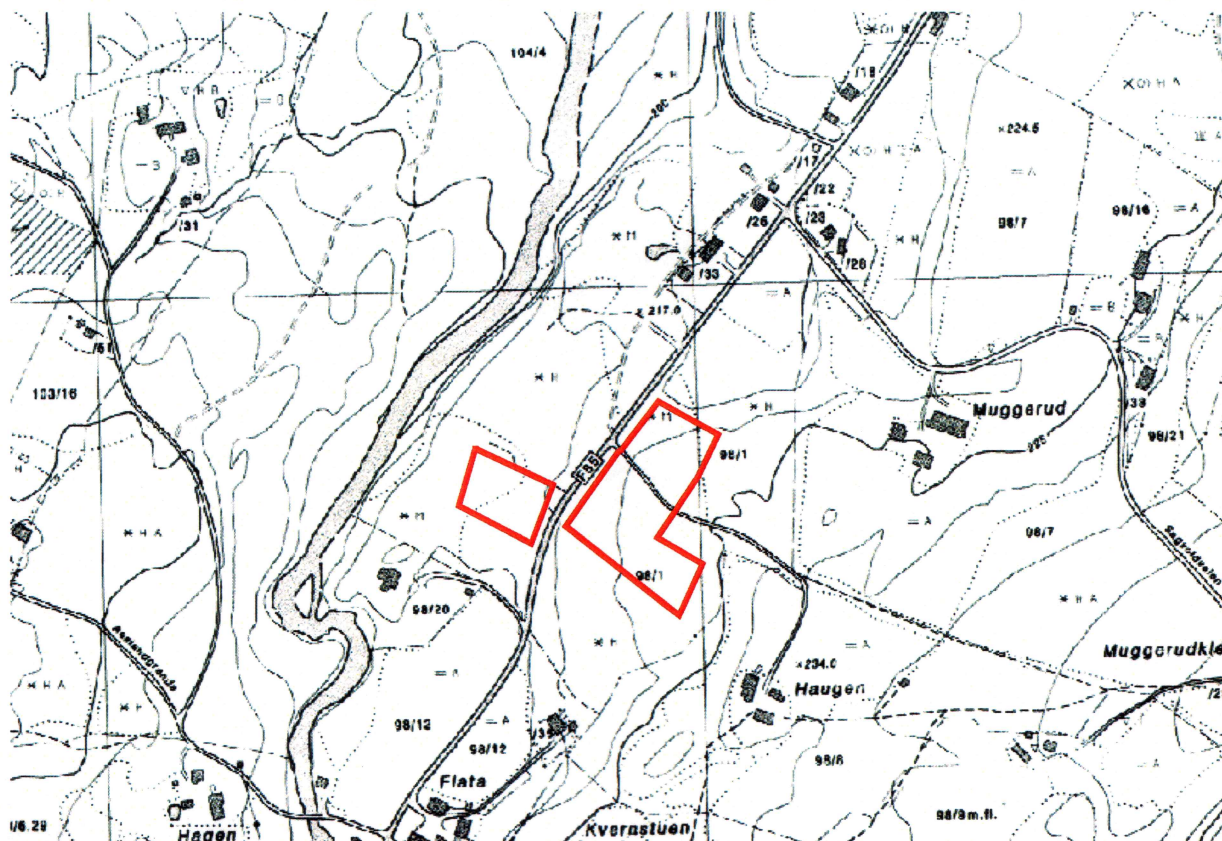
RAPPORT FRA KULTURHISTORISK BEFARING/REGISTRERING

Kommune:		Kongsberg	
Gardsnavn:		Muggerud	
Gards- og bruksnummer		98/1	
Kartreferanse		CD037-5-1	
		1714 II, koordinater: 356044 (se vedlegg 1)	
Høyde over havet		220 meter	
Tiltakshaver:		Nils Rune Drægni	
Adresse:		Ljøterudvn. 206, 3618 Skollenborg	
Navn på sak:		Muggerud	
Saksnummer:		03/1301	
Registrering utført:	22.06.2006-23.06.2006 og 12.12.2006	Ved:	Kristoffer Dahle, Ingunn Holm og Kjell Erik Sønsterud
Rapport utført:	21.12.2006	Ved	Kristoffer Dahle
Autom. fredete kulturminner i området:	Gårdsanlegg	Registreringsnummer 102129	
Nyere tids kulturminner i området:	Kullmile		
Fotodokumentasjon:	Egen mappe		
Faglige konklusjoner:			
☐ Planen er <u>ikke</u> i konflikt med kulturminner.			
Automatisk fredete kulturminner		Nyere tids kulturminner	
☒ Planen er i konflikt	☒ Planen er i konflikt	☐ Ingen synlige, potensiale under bakken	☐ Ikke påvist til nå, nærmere arkivsjekk påkreves
☐ Ikke vurdert	☐ Ikke vurdert	☐ Ikke vurdert	☐ Ikke vurdert
Videre saksgang (for saksbehandler):			
Registreringar		Merknader	
☐ Videre reg. ikke nødvendig	☐ Ingen merknad	☐ Videre reg. nødvendig	☐ Tiltråd spesialområde
☒ Reg. fullført	☐ Tiltråd dispensasjon	☐ Foreløpig uavklart	
Merknader:	Det ble registrert et mulig førreformatorisk gårdsanlegg. Det er gravd to sjakter i en åkerrein, hvorav den ene hadde tilknytning til en rydningsrøys, samt et prøvestikk i en kullmile. Dateringer av det eldste dyrkingslaget vil fastslå om gårdsanlegget er automatisk fredet jf. kulturminnelovens § 4.		

Planområdets beliggenhet i Kongsberg kommune

Planområdet på Muggurud

BAKGRUNN FOR PLANEN

Undersøkelsen/registreringen ble gjennomført da tiltakshaver, Nils Rune Drægni, ønsker å bygge ut område til boligtomter med veier, lekeplass, vannforsyning og infiltrasjonsområde for avløp. Kommunen ønsker i tillegg en busslomme like nord for det planlagte boligfeltet (vedlegg 2).

Tiltaket behandles ikke som en reguleringsplan, men er i tråd med kommuneplanens bestemmelser om spredt boligbygging.

Formålet med registreringen er å undersøke forholdet mellom planområdet og eventuelle automatiske fredete kulturminner, jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978. Det er ikke kjent at det finnes kulturminner i området fra før, men registreringene foretatt i forbindelse med utarbeidelsen av økonomisk kartverk er ofte mangelfulle.

OMRÅDET

Planområdet ligger i hovedsak SØ for Fv 85 på Muggerud (98/1) i Kongsberg kommune, med infiltrasjonsområdet på motsatt side av veien. Området er skogkledt område, og det er drevet en del hogst her i senere tid. Barskogen i området er derfor av ung alder.

Området ligger om lag 220 meter over havet, og veien til gården Haugen går rett gjennom planområdet. Det er som nevnt ikke registrert automatisk fredete kulturminner her tidligere, og heller ikke i umiddelbar nærhet.

STRATEGI OG METODE

Som primær metode ble visuell overflaterregistrering tatt i bruk. Metoden innebærer at området blir visuelt undersøkt etter automatisk fredete kulturminner som er synlige i terrenget, slike som graver, tufter og lignende. Det ble også lettet etter nyere tids kulturminner.

På tørre flater og høyder og andre områder med potensial for forhistorisk aktivitet ble det stukket med spade og sonderingsbor for å påvise eventuelle kull- eller kulturlag. Ved utvidete undersøkelser i desember ble også det gravd maskinelle sjakter gjennom noen av de agrare kulturminnene for å ta ut kullprøver og bestemme alderen på disse.

Enkelte av kulturminnene ble fotografert, men som følge av budsjettet ble ikke gjort en detaljregistrering av hvert enkelt fornminne og ingen ble målt inn med GPS. I det følgende vil kulturminnene i stedet knyttes til planlagte tomter og installasjoner i henhold til vedlagte kart (vedlegg 2)

DELTAGERE OG TIDSROM

Den første del av undersøkelsen ble utført i perioden 22.06.2006-23.06.2006, mens det ble gjort utvidete undersøkelser den 12.12.2006. Rapporten ble ferdigstilt den 21.12.06. Totalt ble det brukt 15 timer på saken. Dette inkluderer forarbeid, registreringer og kjøring til/fra feltet, samt etterarbeid med databehandling og ferdigstilling av rapport. Registreringen ble utført av undertegnede, Ingunn Holm og Kjell Erik Sønsterud. Nils Rune Drægni var maskinsjåfør.

Det var grått vær med mye regn de dagene undersøkelsene foregikk, uten at dette påvirket resultatet. Under de utvidete undersøkelsene var været pent, men noe kaldt.

REGISTRERINGENS FORLØP OG RESULTATER

Området ble først overflateregistrert fra øst mot vest, og arbeidet resulterte i en rekke agrare kulturminner som tufter, åkerreiner og rydningsrøyser, samt noen hauger og groper av uvisst funksjon. Etter alt å dømme er det snakk om et eldre gårdsanlegg med mange ulike kulturminner.

Alle kulturminnene ble merket med bånd for senere detaljregistrering, men dette arbeidet utgikk som følge av manglende budsjett.

Rydningsrøyser

Det ble påvist en rekke rydningsrøyser over hele flaten sørvest for gårdsveien opp til Haugen, og i det som er planlagt å bli tomt 2-4. De fleste av disse var sterkt overgrodd, og bestod hovedsakelig av stor og mellomstor rundkamp. Størrelsen på røysene varierte, men de fleste lå på om lag 2 meter i diameter.

Rydningsrøys

Røysene inneholdt lite ”potetstein” som er et kjennetegn ved nyere rydningsrøyser. Form, størrelse og kontekst taler også i mot røysene det kan ha vært graver.

Åkerrein

Fra om lag 40-50 meter oppetter gårdsveien, gikk det en buet åkerrein i sørlig retning og i den øvre delen av området er planlagt til lekeplass. Reinen var om lag 0,5-1 meter høy. Det lå

også flere rydningsrøyser langs etter reinen, men ingen ble påvist på åkerflaten ovenfor. Åkerreinen danner dermed et skille mellom et intensivt og et ekstensivt dyrket område.

Rydningsrøys i tilknytning til åkerrein

Under de utvidete undersøkelsene i desember ble det gravd to sjakter gjennom åkerreinen og tilhørende rydningsrøyser (sjakt 1 og sjakt 2). Disse sjaktene ble gravd med maskin, og målet var å få frem klare dyrkingsprofiler som kunne si noe om alderen og bruken av jordbruksarealet.

I sjakt 1 ble det rensset frem en profil som både gikk gjennom reinen og en nærliggende rydningsrøys. Undersøkelsene viste et tykt dyrkingslag (lag 3) som sannsynligvis har sammenheng med den mest intensive fasen av gårdsdriften. Under dette ble det påvist et gråhvitt utvaskingslag (lag 4) med en del kull som representerer den opphavlige og ryddete markoverflaten. Dateringer herfra vil kunne si noe om når gården ble ryddet. Det ble tatt ut dateringer både fra lag 3 og 4. Fra lag 4 ble det både tatt ut en datering under røysen (som dermed er eldre enn denne), og en datering fra samme lag i profilen på motsatt av sjakten hvor dette var noe tykkere og mer kullholdig. Det ble totalt tatt ut tre dateringer fra sjakt 1.

Sjakt 2 ble også gravd gjennom åkerreinen og en nærliggende rydningsrøys. Ettersom det ble påvist en kullinse på motsatt side av sjakten, ble det imidlertid valgt å dokumentere denne. Forholdet mellom røysen og dyrkingslagene synes ellers å være den samme som i sjakt 1, det vil si at røysen er yngre enn det gråhvite utvaskingslaget (lag 3 i sjakt 2), og samtidig/eldre enn dyrkingslaget (lag 2). Det ble tatt ut dateringer fra begge disse lagene.

En tredje sjakt ble anlagt på en voll noe lengre sør, men denne var negativ og sannsynligvis en naturdannelse.

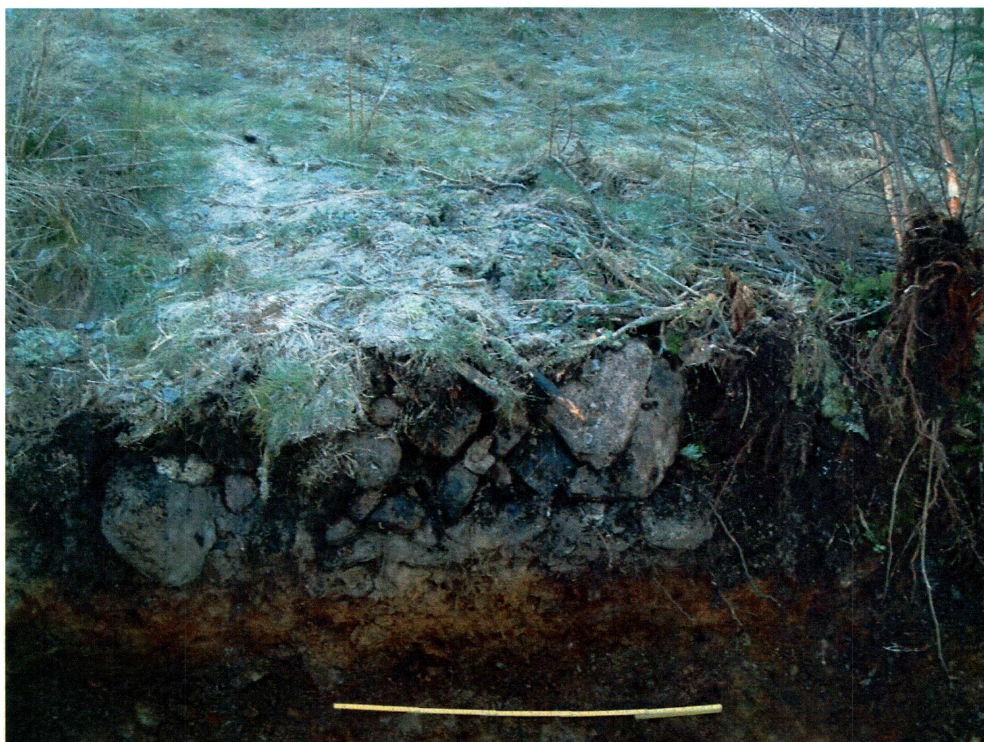
Undersøkelsene og dateringene fra disse sjaktene kan også belyse forholdet mellom intensive og ekstensive jordbruksformer i jordbruket. Enkelte har antydnet en ekstensiv fase med

svirydning og rydningrøysbruk forut for etableringen av faste gårder med mer intensivt dyrkede arealer.

Sjakt 1 (mot S)

Rydningrøys, sjakt 1 (mot S)

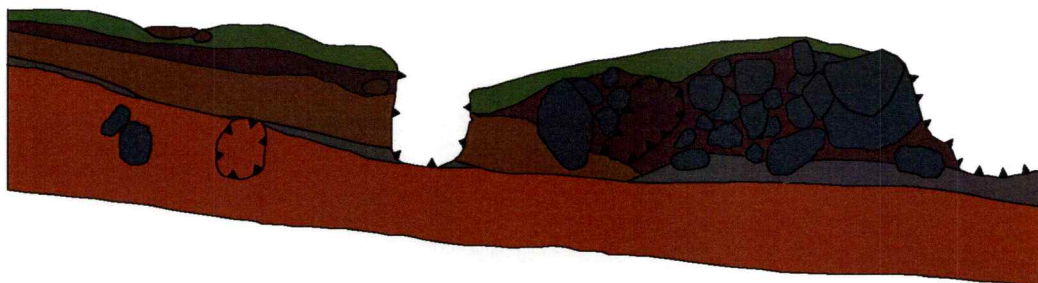
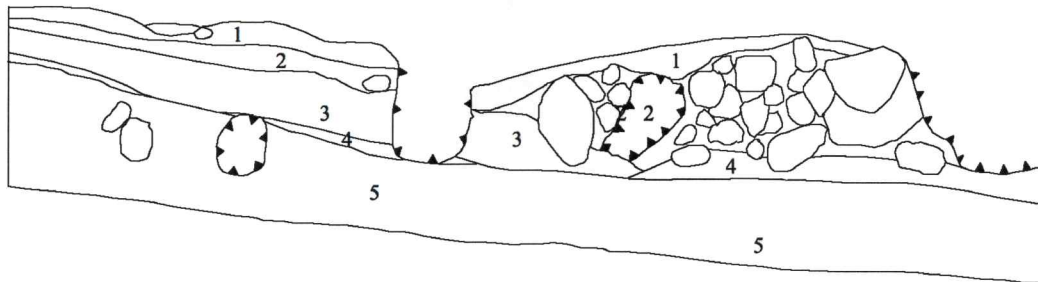

Åkerrein, sjakt 1 (mot S)

Åkerrein, sjakt 2 (mot N)

Profil, sjakt 1, åkerrein/rydningsrøys (mot S, total lengde 4 m)

Lagbeskrivelse:

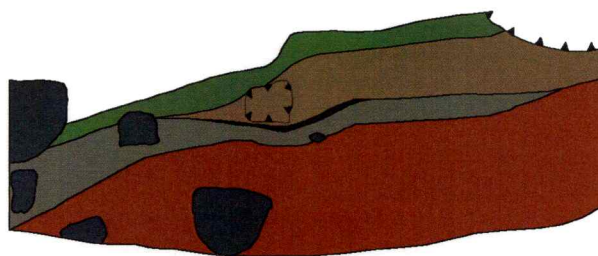
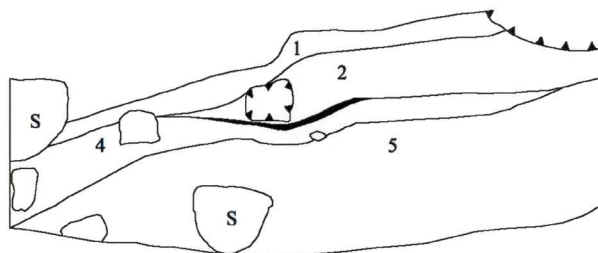
Lag 1: Torv/skogsbunn

Lag 2: Sort brun, organisk jord. Veldig løs mellom steinene i røysa

Lag 3: Brun mineraljord/dyrkingsjord med noe kull

Lag 4: Gråhvit utvaskingslag (silt/sand) med noe kull

Lag 5: Oransje anrikingslag, noe mørkere og mer steinete mot bunnen.

Profil, sjakt 2, åkerrein (mot N, total lengde 2,5 m)

Lagbeskrivelse:

Lag 1: Torv/skogsbunn

Lag 2: Lys brun mineraljord/dyrkingslag med noe kull

Lag 3: Kullinse

Lag 4: Gråhvit utvaskingslag (silt/sand) med noe kull, muligvis intrusjon fra lag 3.

Lag 5: Oransje anrikningslag. Mørkere brun mot bunnen (mer organisk karakter)

Tufter

Det ble registrert to tufter. Den ene av disse lå like ovenfor og øst for planområdet. Dette blir så like ved det intensivt dyrkede området. Den andre tuften lå i nærheten av røysene lengre mot SV, og helt i den sørlige ytterkanten av planområdet (tomt 4).

Begge bygningene var rektangulære, og syntet seg som forsøkninger med ytre veggvoller. Formen kan tyde på en datering til middelalder.

Haug

Nedenfor Fv 85 (mot NV) og i området som er planlagt til infiltrasjon ble det påvist en formasjon med visse fellestrekk med en gravhaug, bl.a. antydning til fotkjede. En eventuell gravhaug kan tyde på en jernalderdatering av gårdsanlegget, men haugen kan også være en naturdannelse.

En annen mulig gravformasjon ble påvist under de utvidete undersøkelsene i desember. Denne lå på en brink like sør for planområdet. Om haugen er et gravminne er denne i så fall noe skadet, men også denne formasjonen kan være naturlig.

Groper

Det ble påvist flere større groper langs Fv 85. Funksjonen til disse gropene er usikker. Muligvis har de tilknytning til veiutbyggingen (uttak av grus), eller til militære øvelser ved Heistadmoen, men de kan også ha tilknytning til gårdsanlegget.

Grop ved Fv 85

Det ble også påvist noen mindre groper nord for gårdsveien opp mot Haugen, og i området avtegnet som tomt 1.

Grop

Kullmile

Like nord for gårdsveien og øst for det området som er planlagt til vannforsyning ble det ved hjelp av spade og sonderingsbor påvist store mengder kull. Nærmere undersøkelser viste at dette har vært en skadet kullmile med en sirkulær voll som var snittet av gårdsveien. Det ble påvist mye kull i veiskråningen. Milen har sannsynligvis tilknytning til kullproduksjon under bergverkstiden på 1600-tallet og fremover, men det ble gravd et prøvestikk i vollen i den nordligste delen av milen for å ta ut en mer sikker datering. Prøvestickett viste store mengder kullbiter og ellers en god del kullblandet jord. Det ble tatt ut to kullprøver – en fra bunnen og en fra toppen av milevollen. Kullproduksjon er vanligvis knyttet til utmarksområder, og kulturminnet behøver derfor ikke å ha samme datering som resten av gårdsanlegget.

Prøvestikk i kullmilevoll (mot S)

Resultater

Undersøkelsene på Muggerud ga funn av en rekke nye kulturminner, herunder tufter, åkerreiner og rydningsrøyser, samt en del groper og hauger med en noe uvisst funksjon.

De fleste av kulturminnene hører trolig sammen, og er tolket som spor etter et eldre gårdsanlegg. Alderen på anlegget er noe usikker, men kulturminnernes form, fordeling og beliggenhet peker i retning av et førreformatorisk gårdsanlegg, sannsynligvis fra middelalder. En kullmile kan tyde på en yngre datering, mens noen mulige gravhauger kan tyde på at gårdsanlegget er eldre. Disse haugene kan imidlertid også være rene naturdannelser.

Det ble derfor tatt ut flere dateringer fra dyrkingslag i åkerreinen som vil vise om gårdsanlegget er eldre enn 1536/1537 og dermed er automatisk fredet jf kulturminnelovens § 4.

Gårdsanleggets kjerneområde synes å ligge innenfor det registrerte området, men trolig er det stort potensiale for å finne flere agrare kulturminner i hele det sørvestvendte området med høy bonitet i området mellom Haugen, veien opp til Haugen, fylkesveien og boligeiendommen på gnr. 98/35.

I tillegg ble det påvist en kullmile like nord for gårdsveien opp til gården Haugen. Denne er sannsynligvis fra tiden etter 1600, og dermed ikke automatisk fredet.

KONKLUSJON

Hele området ble grundig befart jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978. Undersøkelsene ga funn av en større lokalitet med en rekke enkeltminner, tolket som et mulig førreformatorisk gårdsanlegg. Dateringer vil vise hvorvidt dette er eldre enn 1536/1537, hvilket innebærer at lokaliteten er automatisk fredet, jf § 4.

I tillegg ble det påvist en kullmile like nord for gårdsveien opp til gården Haugen. Denne er sannsynligvis fra tiden etter 1600, og dermed ikke automatisk fredet. Kullmilen behøver likevel ikke ha sammenheng med de øvrige kulturminnene i området.

Drammen 21.12.2006

Kristoffer Dahle

Feltleder

Vedlegg

Kopi av M711-kart med inntegnet trasé

Kopi av plankart

Registreringsskjema fra Askeladden